

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

1. august 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – betalingstjenester i det indre marked – direktiv 2007/64/EF – artikel 56, stk. 1, litra b) – forpligtelse for brugeren af betalingstjenester til »snarest muligt« at underrette udbyderen af betalingstjenester om tab, tyveri, uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet – artikel 58 – underretning om uautoriserede betalingstransaktioner – tilbagebetaling af en sådan transaktion af betalingstjenesteudbyderen, der er omfattet af forpligtelsen for brugeren af disse tjenester til at underrette om transaktionen »snarest muligt [...] og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen« – artikel 60 og 61 – betalingstjenesteudbyderens og betalerens respektive ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner – flere på hinanden følgende uautoriserede betalingstransaktioner som følge af tab, tyveri, uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af et betalingsinstrument – for sen underretning, som ikke er forsætlig og ikke skyldes grov forsømmelse – omfanget af retten til tilbagebetaling«

I sag C-665/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) ved afgørelse af 8. november 2023, indgået til Domstolen den 9. november 2023, i sagen

IL

mod

Veracash SAS,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, I. Jarukaitis (refererende dommer), og dommerne N. Jääskinen, A. Arabadjiev, M. Condrinzi og R. Frendo,

generaladvokat: L. Medina,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: fransk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Veracash SAS ved avocat R. Froger,
- den franske regering ved R. Bénard og T. Lechevallier, som befuldmægtigede,
- den tjekkiske regering ved J. Očková, M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved C. Auvret og G. Goddin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 9. januar 2025,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 56, 58, 60 og 61 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF (EUT 2007, L 319, s. 1, berigtiget i EUT 2009, L 187, s. 5).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem IL, der er en fysisk person, og Veracash SAS vedrørende et afslag på tilbagebetaling af kontakthævninger, der skulle være foretaget uden tilladelse fra IL, på grund af at der angiveligt for sent blev givet underretning herom.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 31.-35. betragtning til direktiv 2007/64 havde følgende ordlyd:
  - »(31) Med henblik på at reducere risiciene for og konsekvenserne af uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, bør brugeren af betalingstjenester snarest muligt orientere udbyderen af betalingstjenester om eventuelle indsigelser, der gøres mod betalingstransaktioner, som angiveligt er uautoriserede eller fejlbehæftede, forudsat at udbyderen af betalingstjenester har opfyldt sine oplysningsforpligtelser efter dette direktiv. Hvis brugeren af betalingstjenester overholder denne underretningsfrist, bør han kunne påberåbe [sig] disse krav, så længe forældelsesfristen ikke er overskredet i henhold til national ret. Dette direktiv berører ikke andre krav mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester.
  - (32) For at opmuntre brugeren af betalingstjenester til snarest muligt at underrette udbyderen om et eventuelt tyveri eller tab af et betalingsinstrument og således mindske risikoen for uautoriserede betalingstransaktioner, bør brugeren kun holdes ansvarlig for et begrænset beløb, medmindre brugeren af betalingstjenester har handlet svingagtigt eller groft

forsømmeligt. Når brugeren har meddelt udbyderen af betalingstjenester, at hans betalingsinstrument kan være misbrugt, bør brugeren ikke længere skulle dække tab som følge af uautoriseret brug af instrumentet. [...]

- (33) For at vurdere eventuel forsømmelse fra brugeren af betalingstjenester bør der tages hensyn til alle omstændigheder. Beviset for og graden af den påståede forsømmelse bør vurderes i henhold til national ret. Aftalevilkår og betingelser vedrørende levering og brug af et betalingsinstrument, som pålægger forbrugeren en større bevisbyrde, eller som reducerer udstederens bevisbyrde, bør betragtes som ugyldige.
- (34) Medlemsstaterne bør dog kunne fastsætte mindre strenge bestemmelser end de ovenfor omhandlede for at bevare det nuværende niveau af forbrugerbeskyttelse og fremme tilliden til, at det er sikkert at bruge elektroniske betalingsinstrumenter. [...] Medlemsstaterne bør kunne begrænse eller helt ophæve betalerens ansvar, medmindre denne har optrådt svigagtigt.
- (35) Der bør indføres bestemmelser om fordeling af tab i tilfælde af uautoriserede betalingstransaktioner. Der kan gælde andre bestemmelser for brugere af betalingstjenester, der ikke er forbrugere, idet sådanne brugere normalt har større mulighed for at vurdere risikoen for svig og træffe modforanstaltninger.«

4 Dette direktivs artikel 4 indeholdt følgende definitioner:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- 5) »betalingstransaktion«: handling, der initieres af en betaler eller en betalingsmodtager med henblik på at indbetale, overføre eller hæve midler uden hensyn til eventuelle underliggende forpligtelser mellem betaleren og betalingsmodtageren

[...]

- 7) »betaler«: en fysisk eller juridisk person, der er indehaver af en betalingskonto og tillader en betalingsordre fra denne betalingskonto, eller, hvis der ikke er nogen betalingskonto, en fysisk eller juridisk person, der udsteder en betalingsordre

[...]

- 10) »bruger af betalingstjenester«: en fysisk eller juridisk person, som bruger en betalingstjeneste enten som betaler eller som betalingsmodtager eller begge dele

[...]

- 16) »betalingsordre«: enhver instruktion fra en betaler eller betalingsmodtager til en udbyder af betalingstjenester om at gennemføre en betalingstransaktion

[...]

23) »betalingsinstrument«: enhver form for personaliseret instrument og/eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren af betalingstjenester bruger for at initiere en betalingsordre

[...]«

- 5 Direktivets afsnit IV med overskriften »Rettigheder og forpligtelser i forbindelse med udbud og brug af betalingstjenester« indeholdt fem kapitler. Kapitel 1 i dette afsnit IV med overskriften »Fælles bestemmelser« indeholdt en artikel 51, der præciserede anvendelsesområdet for det pågældende afsnit IV. Denne artikel 51 fastsatte i stk. 1:

»Når brugeren af betalingstjenester ikke er en forbruger, kan parterne aftale, at [...] artikel 59, 61, 62, 63, 66 og 75 ikke eller kun delvis finder anvendelse. Parterne kan også aftale et andet tidsrum end det, der er fastsat i artikel 58.«

- 6 Kapitel 2 i samme afsnit IV havde overskriften »Autorisation af betalingstransaktioner« og indeholdt samme direktivs artikel 54-63. Direktivets artikel 56 med overskriften »Brugerens forpligtelser hvad angår betalingsinstrumenter« bestemte i stk. 1:

»Brugeren af betalingstjenester, som er berettiget til at anvende et betalingsinstrument, har følgende forpligtelser:

[...]

b) snarest muligt underrette udbyderen af betalingstjenester eller den instans, som denne har udpeget, når han bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet.«

- 7 Artikel 57 i direktiv 2007/64 med overskriften »Udbyderens forpligtelser hvad angår betalingsinstrumenter« havde følgende ordlyd:

»1. Udbyderen af betalingstjenester, der udsteder et betalingsinstrument, har følgende forpligtelser:

[...]

c) sikre, at brugeren af betalingstjenester til enhver tid har mulighed for at foretage den underretning, der er nævnt i artikel 56, stk. 1, litra b) [...], og

d) hindre enhver brug af betalingsinstrumentet, så snart der er foretaget underretning i henhold til artikel 56, stk. 1, litra b).

2. Risikoen ved at sende et betalingsinstrument eller dets personaliserede sikkerhedsfeatures til betaleren påhviler udbyderen af betalingstjenesten.«

- 8 Dette direktivs artikel 58 med overskriften »Underretning om uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner« præciserede:

»For at kunne kræve tilbagebetaling af en transaktion skal brugeren af betalingstjenester underrette sin udbyder af betalingstjenester snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, der giver anledning til krav, [...], og ikke senere end 13 måneder efter

debiteringsdatoen, medmindre udbyderen af betalingstjenester, hvor det er relevant, ikke har meddelt oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed i overensstemmelse med afsnit III [om åbenhed om betingelserne for og oplysningskravene til betalingstjenester].«

- 9 Det nævnte direktivs artikel 59 med overskriften »Bevis for autentificering og gennemførelse af betalingstransaktioner« bestemte:

»1. Hvis en bruger af betalingstjenester afviser at have autoriseret en gennemført betalingstransaktion eller hævder, at betalingstransaktionen ikke blev gennemført korrekt, kræver medlemsstaterne, at det er udbyderen af betalingstjenester, der skal bevise, at betalingstransaktionen var autentificeret, korrekt registreret og bogført og ikke var ramt af tekniske svigt eller andre fejl.

2. Hvis en bruger af betalingstjenester nægter at have autoriseret en gennemført betalingstransaktion, er brug af et betalingsinstrument, der er registreret af betalingstjenesteudbyderen, i sig selv ikke nødvendigvis tilstrækkeligt til at bevise, at betalingstransaktionen var autoriseret af betaleren, eller at betaleren handlede svigagtigt, eller at han med forsæt eller ved grov forsømmelse undlod at opfylde en eller flere af sine forpligtelser i henhold til artikel 56.«

- 10 Samme direktivs artikel 60 med overskriften »Udbyderens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner« foreskrev i stk. 1:

»Medlemsstaterne sikrer, at betalerens udbyder af betalingstjenester med forbehold af artikel 58 i tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion straks tilbagebetaler betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, fører den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.«

- 11 Artikel 61 i direktiv 2007/64 med overskriften »Btalerens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner« havde følgende ordlyd:

»1. Uanset artikel 60 skal betaleren dække tab i forbindelse med enhver uautoriseret betalingstransaktion på højst 150 EUR, der skyldes brug af et tabt eller stjålet betalingsinstrument eller, hvis betaleren har undladt at beskytte de personaliserede sikkerhedsfeatures, uberettiget tilegnelse af et betalingsinstrument.

2. Betaleren skal dække alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis de skyldes en svigagtig handling eller manglende opfyldelse af en eller flere af hans forpligtelser i henhold til artikel 56 ved forsæt eller grov forsømmelse. I sådanne tilfælde finder maksimumsbeløbet i stk. 1 i nærværende artikel ikke anvendelse.

3. I de tilfælde, hvor betaleren ikke har optrådt svigagtigt eller med forsæt har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til artikel 56, kan medlemsstaterne begrænse det i stk. 1 og 2 i nærværende artikel omhandlede ansvar under hensyntagen til navnlig arten af betalingsinstrumentets personaliserede sikkerhedsfeatures og de omstændigheder, under hvilke det blev tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet.

4. Betaleren skal ikke dække økonomiske følger af brug af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument, efter at der er sket underretning i overensstemmelse med artikel 56, stk. 1, litra b), undtagen hvis betaleren har optrådt svigagtigt.

5. Hvis udbyderen af betalingstjenester ikke træffer egnede foranstaltninger til på alle tidspunkter at kunne modtage underretning om tabte, stjålne eller uberettiget tilegnede betalingsinstrumenter som anført i artikel 57, stk. 1, litra c), hæfter betaleren ikke for de økonomiske følger af brug af betalingsinstrumentet, undtagen hvis han har handlet svigagtigt.«

12 Dette direktivs artikel 62 indeholdt regler om »[t]ilbagebetalinger af betalingstransaktioner initieret af eller via en betalingsmodtager«, mens direktivets artikel 63 vedrørte »[a]nmodninger om tilbagebetalinger« af sådanne transaktioner.

13 Direktiv 2007/64 blev med virkning fra den 13. januar 2018 ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (EUT 2015, L 337, s. 35) i overensstemmelse med artikel 114 i direktiv 2015/2366.

Fransk ret

14 Code monétaire et financier som affattet ved ordonnance n° 2009-866, du 15 juillet 2009, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement (bekendtgørelse 2009-866 af 15.7.2009 om betingelserne for levering af betalingstjenester og oprettelse af betalingsinstitutter) (JORF af 16.7.2009, tekst nr. 13, berigtiget i JORF af 25.7.2009, tekst nr. 18) (herefter »lov om monetære og finansielle anliggender«), bestemmer i artikel L. 133-17:

»I. Brugeren af betalingstjenester skal snarest muligt underrette udbyderen af betalingstjenester eller den instans, som denne har udpeget, når han bliver opmærksom på tab, tyveri, uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet eller de dertil knyttede data, med henblik på at spærre instrumentet.

[...]«

15 Lovens artikel L. 133-18, stk. 1, fastsætter følgende:

»Hvis brugeren har givet underretning om en uautoriseret betalingstransaktion på de betingelser, der er fastsat i artikel L. 133-24, skal betalerens udbyder af betalingstjenester straks tilbagebetale betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, føre den debiterede konto tilbage til den situation, der ville have været foreligget, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.«

16 Lovens artikel L. 133-19 bestemmer:

»I. – tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion, der skyldes tab eller tyveri af betalingsinstrumentet, skal betaleren, indtil der er sket underretning i overensstemmelse med artikel L. 133-17, dække tab i forbindelse med anvendelsen af dette instrument med op til 150 EUR.

Betaleren har imidlertid intet ansvar for en uautoriseret betalingstransaktion, der foretages uden brug af den personaliserede sikkerhedsfeature.

II. – Betaleren har intet ansvar, hvis den uautoriserede betalingstransaktion er gennemført ved uberettiget tilegnelse af betalingsinstrumentet eller de dertil knyttede data uden betalerens vidende.

Betaleren har heller intet ansvar for forfalskning af betalingsinstrumentet, hvis betaleren var i besiddelse af sit instrument på tidspunktet for den uautoriserede betalingstransaktion.

III. – Medmindre betaleren har handlet svigagtigt, hæfter han ikke for de økonomiske følger, hvis udbyderen af betalingstjenester ikke træffer egnede foranstaltninger til at kunne modtage underretning med henblik på at spærre betalingsinstrumentet i overensstemmelse med artikel L. 133-17.

IV. – Betaleren skal dække alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis de skyldes, at han har begået en svigagtig handling eller ikke har opfyldt de forpligtelser, der er nævnt i artikel [...] og L. 133-17, ved forsæt eller grov forsømmelse.«

17 Samme lovs artikel L. 133-24 har følgende ordlyd:

»Brugeren af betalingstjenester underretter snarest muligt sin udbyder af betalingstjenester om en uautoriseret eller fejlbehæftet betalingstransaktion og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, idet underretningen ellers anses for forældet, medmindre udbyderen af betalingstjenester ikke har meddelt brugeren oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed for vedkommende [...]

Hvis brugeren ikke er en fysisk person, der handler i ikke-erhvervsmæssigt øjemed, kan parterne beslutte at fravige bestemmelserne i denne artikel.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 18 IL åbnede en indlånskonto i guld hos Veracash. Den 24. marts 2017 fremsendte Veracash et nyt hæve- og betalingskort til IL's adresse. Fra den 30. marts 2017 til den 17. maj 2017 blev der foretaget daglige hævn timer på denne konto (herefter »de i hovedsagen omhandlede hævn timer«).
- 19 IL gjorde gældende, at han hverken havde modtaget dette kort eller givet tilladelse til disse hævn timer, og anlagde sag ved tribunal de grande instance d'Évry (retten i første instans i Évry, Frankrig), som siden den 1. januar 2020 benævnes tribunal judiciaire d'Évry, med påstand om, at Veracash tilpligtedes at tilbagebetale de beløb, der svarer til de pågældende hævn timer, samt om betaling af erstatning.
- 20 Da sagsøgte delvist blev frikendt i første instans, iværksatte IL appel ved cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig), som forkastede denne appel ved dom af 3. januar 2022. Denne appeldomstol fandt i lighed med retten i første instans, at IL ikke kunne påberåbe sig bestemmelserne i artikel L. 133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender, for så vidt som han ikke »snarest muligt« og »straks« havde underrettet Veracash om de i hovedsagen omhandlede hævn timer, men først den 23. maj 2017, dvs. næsten to måneder efter den første anfægtede hævn timer.

- 21 IL har iværksat kassationsappel ved Cour de cassation (kassationsdomstol), som er den forelæggende ret. Til støtte for appellen har IL fremsat to anbringender, hvoraf det ene anbringendes første led vedrører en tilsidesættelse af artikel L. 133-24 i lov om monetære og finansielle anliggender. Med dette led har IL gjort gældende, at cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris) tilsidesatte denne artikel ved i det væsentlige at lægge til grund, at han havde været for længe om at give underretning til Veracash om de i hovedsagen omhandlede hævninger, idet den fandt sted næsten to måneder efter den første anfægtede hævning, selv om brugeren af et bankkort ifølge den nævnte artikel L. 133-24 har en frist på 13 måneder efter datoen for den anfægtede debitering til at foretage en sådan underretning.
- 22 Veracash har derimod gjort gældende, at denne artikel L. 133-24 indfører en dobbelt frist, og at fristen på 13 måneder er en endelig frist. Endvidere kræver opbygningen af denne bestemmelse, at brugeren, så snart han opdager en uregelmæssighed, straks underretter sin udbyder af betalingstjenester herom.
- 23 Den forelæggende ret har anført, at udfaldet af den tvist, der er indbragt for den, afhænger af, om betalingstjenesteudbyderen kan nægte at tilbagebetale beløbet for en uautoriseret transaktion, når betaleren på trods af at have underrettet om transaktionen inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen har gjort det med forsinkelse, uden at denne forsinkelse var forsætlig eller skyldtes grov forsømmelse fra vedkommendes side.
- 24 Idet den forelæggende ret har anført, at de relevante bestemmelser i lov om monetære og finansielle anliggender skal fortolkes i overensstemmelse med direktiv 2007/64, der finder anvendelse ratione temporis på den tvist, der er indbragt for den, henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for denne tvist, er den af den opfattelse, at en ordlydsfortolkning af dette direktivs artikel 58, som den forelæggende ret har fundet støtte for i 31. betragtning til direktivet, ganske vist kan føre til, at det fastslås, at udbyderen af betalingstjenester har ret til at nægte tilbagebetaling af beløbet for en uautoriseret betalingstransaktion alene med den begrundelse, at brugeren af betalingstjenester har underrettet den pågældende herom for sent, selv om den er blevet meddelt udbyderen inden for denne frist på 13 måneder. En sådan fortolkning forekommer imidlertid vanskelig at forene med det nævnte direktivs artikel 61, stk. 2. Hvis betalerens udbyder af betalingstjenester under alle omstændigheder ikke var forpligtet til at tilbagebetale betaleren beløbet for en uautoriseret betalingstransaktion, som betaleren havde underrettet betalingstjenesteudbyderen om for sent, ville det nemlig være uden betydning, om denne forsinkelse var forsætlig eller skyldtes grov forsømmelse, selv om denne bestemmelse, sammenholdt med samme direktivs artikel 56, fastsætter, at denne tilbagebetalingsforpligtelse alene er udelukket under disse omstændigheder.
- 25 Den forelæggende ret har i øvrigt anført, at selv om Domstolen i dom af 2. september 2021, CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:671), fortolkede artikel 58 i direktiv 2007/64, tog den ikke stilling til konsekvenserne af betalerens manglende overholdelse af forpligtelsen til snarest muligt at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende havde konstateret en uautoriseret betalingstransaktion.
- 26 I denne henseende er der ganske vist en interesse i at tilskynde betaleren til at udvise omhu med henblik på at informere sin betalingstjenesteudbyder. Ifølge den forelæggende ret fremgår det imidlertid af artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, at EU-lovgiver ikke har haft til hensigt at sanktionere enhver forsinkelse uanset omstændighederne således, at betalerens ret til tilbagebetaling fortabes fuldstændigt. Den forelæggende ret er derfor tilbøjelig til at fortolke dette direktiv således, at bortset fra tilfælde, hvor betaleren har handlet svigagtigt, og hvor der er

foretaget en underretning efter udløbet af fristen på 13 måneder, fortaber betaleren kun retten til tilbagebetaling for så vidt angår de tab, der opstår som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, som en hurtigere underretning ville have gjort det muligt at undgå, og dette på betingelse af, at den for sene underretning er forsætlig eller skyldes grov forsømmelse fra betalerens side.

27 På denne baggrund har Cour de cassation (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal artikel 56, 58, 60 og 61 i [direktiv 2007/64] fortolkes således, at betaleren fortaber retten til tilbagebetaling af beløbet for en uautoriseret transaktion, når vedkommende har været længe om at underrette udbyderen af betalingstjenester om den uautoriserede betalingstransaktion, selv om dette er sket inden for 13 måneder regnet fra debiteringsdatoen?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, er fortabelsen af betalerens ret til tilbagebetaling da betinget af, at den [for sene] underretning var forsætlig eller udtryk for grov forsømmelse fra betalerens side?
- 3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, har betaleren da fortabt retten til tilbagebetaling af samtlige uautoriserede transaktioner eller kun af de transaktioner, der kunne have været forhindret, hvis underretningen var sket hurtigere?»

De præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

- 28 Indledningsvis bemærkes, at de i hovedsagen omhandlede hævninger blev foretaget ved hjælp af et kort, som sagsøgeren i hovedsagen hævder ikke er kommet frem til ham.
- 29 I denne sammenhæng skal det for det første bemærkes, at i overensstemmelse med definitionen i artikel 4, nr. 5), i direktiv 2007/64 udgør hævning af midler en »betalingstransaktion« som omhandlet i denne bestemmelse. Det fremgår endvidere af artikel 4, nr. 23), at begrebet »betalingsinstrument« omfatter enhver form for personaliseret instrument og/eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren af betalingstjenester bruger for at initiere en »betalingsordre«, idet sidstnævnte begreb ifølge nævnte artikel 4, nr. 16), omfatter enhver instruktion fra en betaler eller betalingsmodtager til en udbyder af betalingstjenester om at gennemføre en »betalingstransaktion«.
- 30 Tvisten i hovedsagen vedrører således en række angiveligt uautoriserede betalingstransaktioner som følge af anvendelsen af et betalingsinstrument. I mangel af oplysninger herom i forelæggelsesafgørelsen er det imidlertid ikke muligt at afgøre, om dette betalingsinstrument skal anses for at være blevet tabt, stjålet, uretmæssigt tilegnet eller anvendt uden tilladelse, således at der med henblik på at give den forelæggende ret et brugbart svar skal tages hensyn til alle disse muligheder.
- 31 For det andet bestemmer artikel 57, stk. 2, i direktiv 2007/64, at risikoen ved at sende et betalingsinstrument eller dets personaliserede sikkerhedsfeatures til betaleren påhviler udbyderen af betalingstjenesten. På baggrund af de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten i hovedsagen, tilkommer det således den forelæggende ret først at efterprøve, at der

ikke er forelå en sådan risiko i forbindelse med den omhandlede betalingstjenesteudbyders fremsendelse af det betalingsinstrument, der er blevet anvendt til de i hovedsagen omhandlede hævnninger, og i hvilken forbindelse udbyderen skal bære konsekvenserne.

Det første spørgsmål

- 32 Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret med det første spørgsmål ønsker en præcisering af rækkevidden af den forpligtelse til at give meddelelse om uautoriserede betalingstransaktioner, der påhviler brugeren af betalingstjenester. Denne underretningspligt er imidlertid specifikt fastsat i artikel 58 i direktiv 2007/64.
- 33 Det skal derfor lægges til grund, at den forelæggende ret med det første spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 58 i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at brugeren af betalingstjenester fortaber retten til at opnå tilbagebetaling af en transaktion, hvis vedkommende ikke snarest muligt har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om, at vedkommende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, selv om denne har underrettet udbyderen herom inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen.
- 34 Det følger af Domstolens faste praksis, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. dom af 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, præmis 12, og af 6.3.2025, Cymdek, C-20/24, EU:C:2025:139, præmis 38).
- 35 Hvad for det første angår ordlyden af den bestemmelse, som ønskes fortolket, skal det bemærkes, at artikel 58 i direktiv 2007/64 fastsætter, at for at kunne kræve tilbagebetaling af en transaktion skal brugeren af betalingstjenester underrette sin udbyder af betalingstjenester snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, der giver anledning til krav, og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, medmindre udbyderen af betalingstjenester, hvor det er relevant, ikke har meddelt oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed i overensstemmelse med direktivets afsnit III. Dette afsnit III vedrører åbenhed om betingelserne for og oplysningskravene til betalingstjenester.
- 36 Det er således ud fra den forudsætning, at udbyderen af betalingstjenester har opfyldt sin underretningspligt i henhold til nævnte direktivs afsnit III, at fortolkningen af artikel 58 i direktiv 2007/64 skal fortsættes.
- 37 I denne henseende skal det fastslås, at ordlyden af denne bestemmelse fastsætter en forpligtelse for brugeren af betalingstjenester til »snarest muligt« at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende bl.a. har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion »ikke senere end« 13 måneder efter debiteringsdatoen. Det fremgår derfor, at betalingstjenestebrugerens ret til at opnå tilbagebetaling af en uautoriseret betalingstransaktion ifølge den nævnte ordlyd er underlagt en forudgående overholdelse af en dobbelt tidsmæssig betingelse.
- 38 Det er korrekt, at ikke alle sprogversioner af artikel 58 i direktiv 2007/64 anvender bindeordet »og«. Alle disse sprogversioner indikerer imidlertid, at betalingstjenestebrugerens forpligtelse til »snarest muligt« at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at vedkommende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, udløses fra det tidspunkt, hvor brugeren fik kendskab til transaktionen. Fristen på 13 måneder løber derimod fra debiteringsdatoen. Dette tyder på, at der er tale om to forskellige tidsmæssige betingelser.

- 39 Som generaladvokaten ligeledes i det væsentlige har anført i punkt 44, 47 og 48 i forslaget til afgørelse, er forpligtelsen til underretning »snarest muligt« desuden af subjektiv karakter, for så vidt som den indebærer, at brugeren af betalingstjenester skal handle så hurtigt som muligt, henset til de omstændigheder, hvorunder vedkommende befinder sig, fra det tidspunkt, hvor vedkommende har fået kendskab til den uautoriserede betalingstransaktion. Denne forpligtelse adskiller sig således fra underretningspligten ikke senere end »13 måneder«, som er af objektiv karakter, idet den begynder at løbe fra datoen for debiteringen af den transaktion, der giver anledning til kravet.
- 40 Det fremgår således af ordlyden af artikel 58 i direktiv 2007/64, at brugeren af betalingstjenester med henblik på at opnå tilbagebetaling af en transaktion principielt både er forpligtet til snarest muligt at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at vedkommende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, og til at foretage denne underretning senest 13 måneder efter debiteringsdatoen.
- 41 Denne ordlydsfortolkning understøttes for det andet af den sammenhæng, hvori denne artikel 58 indgår. I denne henseende henviser 31. betragtning til direktiv 2007/64 i den franske sprogversion til behovet for, at brugeren af betalingstjenester »dès que possible« (»snarest muligt« i den danske sprogversion) orienterer udbyderen af betalingstjenester om eventuelle indsigelser, der gøres mod betalingstransaktioner, som angiveligt er uautoriserede. Henvisningen i den franske sprogversion til denne forpligtelse til at give underretning »dès que possible« (»snarest muligt« i den danske sprogversion), for så vidt som den adskiller sig fra en pligt til at underrette inden for en bestemt frist, som i øvrigt ikke er nævnt i betragtningerne til direktiv 2007/64, bekræfter, at den i artikel 58 fastsatte forpligtelse til at foretage underretning »sans tarder« i den franske sprogversion (»snarest muligt« i den danske sprogversion) har en selvstændig karakter. Den adskiller sig således fra forpligtelsen til at give underretning inden for fristen på 13 måneder efter debiteringsdatoen.
- 42 Endvidere følger det af artikel 56, stk. 1, litra b), i direktiv 2007/64, at en bruger af betalingstjenester, der har ret til at anvende et betalingsinstrument, har pligt til snarest muligt at underrette udbyderen af betalingstjenester eller den instans, som denne har udpeget, når han bliver opmærksom på tab, tyveri eller uberettiget tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet.
- 43 Den frist, inden for hvilken denne underretningspligt skal opfyldes, adskiller sig ganske vist fra forpligtelsen til »snarest muligt« at underrette om en uautoriseret betalingstransaktion som fastsat i dette direktivs artikel 58. Denne frist løber nemlig fra det tidspunkt, hvor der opnås kendskab ikke alene til enhver uautoriseret brug af betalingsinstrumentet, men i givet fald til tab, tyveri eller uretmæssig tilegnelse af dette instrument. Kendskabet til disse begivenheder kan imidlertid opstå, allerede inden det nævnte instrument anvendes med henblik på at gennemføre en uautoriseret betalingstransaktion. Disse to forpligtelser adskiller sig desuden fra hinanden ved den omstændighed, at det er muligt, at det ikke er udbyderen af betalingstjenester, men en instans udpeget af denne, der skal underrettes om tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller uautoriseret brug af det omhandlede instrument.
- 44 Det forholder sig imidlertid således, at det, som det fremgår af omstændighederne i hovedsagen, er muligt, at den underretningspligt, der er fastsat i nævnte direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), og den underretningspligt, der er fastsat i direktivets artikel 58, indtræder samtidigt. Under sådanne omstændigheder ville det imidlertid være inkonsekvent at antage, at den blotte overholdelse af

fristen på 13 måneder fra debiteringsdatoen er tilstrækkelig til at fastslå, at den omhandlede betalingstransaktion er blevet meddelt i overensstemmelse med kravene i artikel 58 i direktiv 2007/64, mens artikel 56, stk. 1, litra b), i princippet kræver en hurtigere underretning.

- 45 Den nævnte ordlydsfortolkning understøttes for det tredje af de formål, der forfølges med direktiv 2007/64.
- 46 I denne henseende fremgår det for det første af 31. betragtning til dette direktiv, som belyser rækkevidden af direktivets artikel 58, at betalingstjenestebrugerens forpligtelse til »snarest muligt« at orientere udbyderen af betalingstjenester om eventuelle indsigelser, der gøres mod betalingstransaktioner, som angiveligt er uautoriserede, har til formål at mindske risiciene ved og konsekvenserne af uautoriserede betalingstransaktioner.
- 47 Det fremgår således af denne 31. betragtning, at den forpligtelse til at give underretning »snarest muligt«, der er fastsat i denne artikel 58, forfølger et præventivt formål. Hvis den blotte overholdelse af fristen på 13 måneder fra debiteringsdatoen under alle omstændigheder var tilstrækkelig til at fastslå, at brugeren af betalingstjenester har opfyldt sin underretningspligt i henhold til nævnte artikel 58, ville dette præventive formål blive bragt i fare.
- 48 For det andet følger det af Domstolens praksis, at fristen på 13 måneder er en maksimal frist, efter hvis udløb brugeren af betalingstjenester ikke længere har mulighed for at drage udbyderen af betalingstjenester til ansvar for den pågældende transaktion, heller ikke på grundlag af en anden ansvarsordning end den, der er fastsat i artikel 58 og artikel 60, stk. 1, i direktiv 2007/64. Denne frist har således til formål at garantere retssikkerheden for såvel betalingstjenestebrugerne som udbyderne af sådanne tjenester (jf. i denne retning dom af 2.9.2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, præmis 48-52).
- 49 Den omstændighed, at dette formål er forskelligt fra det formål, der forfølges med forpligtelsen til at give underretning »snarest muligt«, bekræfter imidlertid, at artikel 58 i direktiv 2007/64 indeholder to tidsmæssige betingelser, som i princippet er forskellige. Den omstændighed, at det lægges til grund, at brugeren af betalingstjenester har ret til at opnå tilbagebetaling af en uautoriseret betalingstransaktion, som vedkommende havde kendskab til, men som den pågældende har været for længe om at underrette sin betalingstjenesteudbyder om, ville endvidere være i strid med retssikkerheden og med EU-lovgivers afvejning af betalingstjenestebrugerens og dennes betalingstjenesteudbyders respektive interesser, da denne lovgiver vedtog direktiv 2007/64.
- 50 I henhold til direktivets artikel 60, stk. 1, sikrer medlemsstaterne, at betalerens udbyder af betalingstjenester med forbehold af artikel 58 i tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion straks tilbagebetaler betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, fører den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været foreligget, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført. Hvis det var tilladt at udsætte det krav, som betalingstjenestebrugerens fremsætter i henhold til nævnte artikel 58, i op til 13 måneder efter datoen for debiteringen af transaktionen, og dette selv om denne bruger konstaterede den omhandlede transaktion længe før, ville perioden med retsusikkerhed blive forlænget uden objektiv begrundelse til skade for den pågældende udbyder af betalingstjenester, hvilket ville være til skade for retssikkerheden og denne afvejning.

- 51 Det følger af det ovenstående, at den underretningspligt, der er fastsat i dette direktivs artikel 58, kun kan anses for at være opfyldt på den dobbelte betingelse dels, at brugeren af betalingstjenester snarest muligt underretter sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, dels at underretningen foretages senest 13 måneder efter debiteringsdatoen.
- 52 Når dette er sagt, skal det endvidere bemærkes, at inden for rammerne af den ansvarsordning, der er fastsat i kapitel 2 i afsnit IV i direktiv 2007/64, er forpligtelsen for brugeren af betalingstjenester til at give underretning om enhver uautoriseret transaktion en betingelse for, at den nævnte ordning kan finde anvendelse til fordel for brugeren (jf. i denne retning dom af 2.9.2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, præmis 38 og 39).
- 53 Som det fremgår af 31. betragtning til dette direktiv, idet der henvises til underretning om betalingstransaktioner, som »angiveligt« er uautoriserede, er denne underretningspligt således en forudsætning, der har til formål at sikre, at udbyderen af betalingstjenester får underretning om, at brugeren af betalingstjenester har konstateret en transaktion, som vedkommende anser for uautoriseret, idet den faktiske opnåelse af den krævede tilbagebetaling reguleres af andre bestemmelser i det nævnte direktiv.
- 54 Navnlig er den faktiske opnåelse af denne tilbagebetaling for det første underlagt en betingelse om, at denne manglende autorisation er godtgjort, idet artikel 59 i direktiv 2007/64 i denne henseende indeholder visse præciseringer vedrørende beviset for autentificering og gennemførelse af betalingstransaktioner. For det andet er den underlagt de regler om fordeling af ansvaret for henholdsvis udbyderen af betalingstjenester og betaleren i tilfælde af uautoriserede betalingstransaktioner, som bl.a. er fastsat i dette direktivs artikel 60 og 61, der, som det fremgår af 35. betragtning til det nævnte direktiv, har til formål at regulere fordelingen af tab i tilfælde af uautoriserede betalingstransaktioner. I denne henseende skal det endvidere præciseres, således som det fremgår af direktivets artikel 4, nr. 7) og 10), at begrebet »betaler« indgår i begrebet »bruger af betalingstjenester« og bl.a. omfatter en fysisk person, der tillader en betalingsordre, eller som udsteder en betalingsordre. Desuden omhandler samme direktivs artikel 62 og 63 henholdsvis tilbagebetaling af betalingstransaktioner initieret af eller via en betalingsmodtager og anmodninger om en sådan tilbagebetaling.
- 55 Det fremgår i øvrigt af artikel 51, stk. 1, i direktiv 2007/64, at når brugeren af betalingstjenester ikke er en forbruger, kan parterne dels beslutte, at dette direktivs artikel 59, 61, 62 og 63 ikke eller kun delvis finder anvendelse, dels aftale et andet tidsrum end det, der er fastsat i direktivets artikel 58.
- 56 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 58 i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at brugeren af betalingstjenester principielt fortaber retten til at få tilbagebetalt en transaktion, hvis vedkommende ikke snarest muligt har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, selv om denne bruger har underrettet udbyderen herom inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen.

Det andet spørgsmål

- 57 Indledningsvis skal det bemærkes, at det som led i det samarbejde mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer Domstolen at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra

dette synspunkt påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, som den forelægges. Det påhviler nemlig Domstolen at fortolke alle de bestemmelser i EU-retten, som de nationale retter skal anvende for at træffe afgørelse i de for dem verserende tvister, også selv om disse bestemmelser ikke udtrykkeligt er omtalt i de præjudicielle spørgsmål, der forelægges Domstolen (jf. dom af 18.3.1993, Viessmann, C-280/91, EU:C:1993:103, præmis 17, af 28.11.2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, præmis 18, og af 8.5.2025, HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse, C-697/23, EU:C:2025:338, præmis 22).

- 58 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret med det andet spørgsmål ønsker at få præciseret, hvilke eventuelle omstændigheder der gør det muligt at fastslå, at en for sen underretning om en uautoriseret betalingstransaktion faktisk kan fratage betaleren dennes ret til tilbagebetaling heraf, når denne transaktion er en følge af tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller uautoriseret brug af et betalingsinstrument.
- 59 I denne henseende er ikke alene bestemmelserne i artikel 58 i direktiv 2007/64 om bl.a. underretning om uautoriserede betalingstransaktioner, men ligeledes bestemmelserne i direktivets artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, vedrørende betalingstjenesteudbyderens og betalerens respektive ansvar i tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion samt bestemmelserne i nævnte direktivs artikel 56, som denne artikel 61, stk. 2, henviser til, og nærmere bestemt bestemmelserne i denne artikel 56, stk. 1, litra b), som netop omhandler de faktiske omstændigheder, der er anført i slutningen af nærværende doms foregående præmis, relevante.
- 60 Under disse omstændigheder, og henset til besvarelsen af det første spørgsmål, skal det lægges til grund, at den forelæggende ret med det andet spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at når der er tale om en uautoriseret betalingstransaktion, der skyldes brug af et betalingsinstrument, som er tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet, eller anden uautoriseret brug af et sådant instrument, og betaleren har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om transaktionen senest 13 måneder efter debiteringsdatoen, fortaber betaleren kun sin ret til at opnå faktisk tilbagebetaling af transaktionen, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov uagtsomhed har været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om transaktionen.
- 61 Hvad i denne henseende i første række angår ordlyden af disse bestemmelser skal det bemærkes, at det følger af henvisningen i artikel 60, stk. 1, i direktiv 2007/64 til direktivets artikel 58 og af 31. betragtning til dette direktiv, at anvendelsen af den ansvarsordning for uautoriserede betalingstransaktioner, der er fastsat i kapitel 2 i det pågældende direktivs afsnit IV, er betinget af, at brugeren af betalingstjenester underretter udbyderen af betalingstjenester om enhver uautoriseret transaktion i overensstemmelse med denne artikel 58 (jf. i denne retning dom af 2.9.2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, præmis 34, 35, 38 og 39), der, således som det fremgår af besvarelsen af det første spørgsmål, indeholder en dobbelt tidsmæssig betingelse.
- 62 Inden for rammerne af denne ansvarsordning for uautoriserede betalingstransaktioner indfører artikel 59 i direktiv 2007/64 en bevisbyrderegel, der er til fordel for brugeren af betalingstjenester. Bevisbyrden påhviler i det væsentlige udbyderen af betalingstjenester, som skal bevise, at transaktionen var autentificeret, korrekt registreret og bogført. I praksis medfører den i artikel 59 fastsatte bevisordning, at udbyderen af betalingstjenester, når den i det nævnte direktivs artikel 58

omhandlede underretning er sket inden for den deri fastsatte frist, pålægges en forpligtelse til at foretage øjeblikkelig tilbagebetaling i henhold til samme direktivs artikel 60, stk. 1 (dom af 2.9.2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, præmis 40).

- 63 Denne forpligtelse til straks at tilbagebetale beløbet for den pågældende transaktion er imidlertid underlagt visse undtagelser, der er fastsat i artikel 61 i direktiv 2007/64. I denne artikels stk. 2, første punktum, bestemmes navnlig, at betaleren skal dække alle tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis de skyldes en svigagtig handling eller manglende opfyldelse af en eller flere af hans forpligtelser i henhold til direktivets artikel 56 ved forsæt eller grov forsømmelse.
- 64 Som det allerede er anført i nærværende doms præmis 42, omfatter de forpligtelser, de påhviler betaleren i henhold til denne artikel 56, en forpligtelse i den nævnte artikels stk. 1, litra b), for betaleren til snarest muligt at underrette sin betalingstjenesteudbyder eller den instans, som denne har udpeget, når betaleren får kendskab til tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller anden uautoriseret brug af sit betalingsinstrument.
- 65 Det følger derfor af ordlyden af artikel 61, stk. 2, første punktum, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), og artikel 60, stk. 1, at betaleren kun er forpligtet til at bære tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner efter brug af dennes betalingsinstrument, når betaleren handler svigagtigt, eller når betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse for sent underretter sin betalingstjenesteudbyder eller den instans, som denne har udpeget, om tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller uautoriseret brug af dette instrument. Det er følgelig kun i sådanne tilfælde, at udbyderen af betalingstjenester fritages for sin forpligtelse til at tilbagebetale beløbet for de uautoriserede betalingstransaktioner til betaleren.
- 66 Denne fortolkning understøttes i anden række af den sammenhæng, hvori bestemmelserne i artikel 56, stk. 1, litra b), artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 indgår.
- 67 Som det allerede blev fastslået i denne doms præmis 44, kan det nemlig for det første forekomme, at den underretningspligt, der er fastsat i artikel 56, stk. 1, litra b), i direktiv 2007/64, og den underretningspligt, der er fastsat i direktivets artikel 58, indtræder samtidigt. Som generaladvokaten ligeledes har anført i punkt 62 i forslaget til afgørelse, skal overholdelsen af den underretningspligt, der er fastsat i denne artikel 58, med henblik på at sikre en sammenhængende fortolkning af dette direktiv, under de omstændigheder, der er omhandlet i denne artikel 56, stk. 1, litra b), og medmindre betaleren har handlet svigagtigt, derfor vurderes på grundlag af de kriterier, der er fastsat i nævnte direktivs artikel 61, stk. 2.
- 68 For det andet har den betalingstjenesteudbyder, der udsteder et betalingsinstrument, i overensstemmelse med artikel 57, stk. 1, litra d), i direktiv 2007/64 pligt til at hindre enhver brug af betalingsinstrumentet, så snart der er foretaget underretning i henhold til direktivets artikel 56, stk. 1, litra b). Desuden fastsætter direktivets artikel 61, stk. 4, at betaleren ikke skal dække økonomiske følger af brug af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument, efter at der er sket underretning i overensstemmelse med artikel 56, stk. 1, litra b), undtagen hvis betaleren har optrådt svigagtigt. Betaleren har således under alle omstændigheder ingen interesse i at være for længe om at give den underretning, som den pågældende er forpligtet til at foretage i henhold til denne sidstnævnte bestemmelse, eller i givet fald den underretning, som betaleren skal foretage i henhold til nævnte direktivs artikel 58, hvis disse to forpligtelser indtræder samtidig.

- 69 I tredje række bemærkes ud fra formålet for det første, at den fortolkning, der er anført i denne doms præmis 65, kan sikre den effektive virkning af artikel 61, stk. 2, første punktum, i direktiv 2007/64. Med henblik herpå bør det undgås, at udbyderen af betalingstjenester blot kan gøre gældende, at betaleren har været for længe om at give underretning om konstateringen af en uautoriseret betalingstransaktion, med henblik på at undgå sin tilbagebetalingsforpligtelse i henhold til dette direktivs artikel 60, stk. 1, når denne transaktion skyldes tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller uautoriseret brug af et betalingsinstrument, og betaleren først på det tidspunkt, hvor han konstaterede denne transaktion, fik kendskab til dette tab eller tyveri, den uretmæssige tilegnelse eller uautoriserede brug. Hvis udbyderen af betalingstjenester havde en sådan mulighed, ville dette første punktum nemlig blive frataget sin effektive virkning, eftersom betaleren ville fortabe sin ret til tilbagebetaling, selv om de tab, som betaleren har lidt, ikke skyldes den omstændighed, at vedkommende med forsæt eller ved grov forsømmelse har undladt at underrette sin betalingstjenesteudbyder eller den instans, som denne sidstnævnte har udpeget i henhold til artikel 56, stk. 1, litra b), i direktiv 2007/64.
- 70 For det andet understøttes denne fortolkning af det formål, der forfølges med direktiv 2007/64, således som det kommer til udtryk i 32. betragtning hertil, hvorefter brugeren af betalingstjenester for at opmuntre vedkommende til snarest muligt at underrette udbyderen om et eventuelt tyveri eller tab af et betalingsinstrument og således mindske risikoen for uautoriserede betalingstransaktioner, kun bør holdes ansvarlig for et begrænset beløb, medmindre brugeren af betalingstjenester har handlet svigagtigt eller groft forsømmeligt. Denne betragtning afspejler nemlig EU-lovgivers hensigt om at fremme en bedre beskyttelse af brugeren af betalingstjenester, når der er tale om tyveri eller tab af et betalingsinstrument. Den nævnte fortolkning påvirker således ikke ligevægten mellem betalernes og betalingstjenesteudbyderens interesser, således som disse interesser er blevet afvejet af denne lovgiver.
- 71 Det følger således af artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), at når der er tale om en uautoriseret betalingstransaktion, der for det første skyldes brug af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant instrument, og hvor betaleren for det andet har givet underretning til udbyderen af betalingstjenester senest 13 måneder efter debiteringsdatoen, fortaber betaleren, medmindre denne har handlet svigagtigt, principielt kun sin ret til tilbagebetaling af denne transaktion, hvis den pågældende med forsæt eller ved grov forsømmelse har været for længe om at give underretning om den uautoriserede betalingstransaktion til sin udbyder af betalingstjenester.
- 72 Det tilkommer den forelæggende ret, som er enekompetent til at bedømme de faktiske omstændigheder, at fastslå, om dette er tilfældet for hver af de i hovedsagen omhandlede hævninger, idet denne artikel 58 udtrykkeligt omhandler underretning om individuelle betalingstransaktioner.
- 73 I sidstnævnte henseende skal det, henset til de oplysninger, som den forelæggende ret har redegjort for, og som er sammenfattet i denne doms præmis 22-26, for det første tilføjes, at det fremgår af artikel 59, stk. 2, i direktiv 2007/64, at hvis en bruger af betalingstjenester nægter at have autoriseret en gennemført betalingstransaktion, er brug af et betalingsinstrument, der er registreret af betalingstjenesteudbyderen, i sig selv ikke nødvendigvis tilstrækkeligt til at bevise, at betalingstransaktionen var autoriseret af betaleren, eller at betaleren handlede svigagtigt, eller at han med forsæt eller ved grov forsømmelse undlod at opfylde en eller flere af sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 56. For det andet præciseres det bl.a. i 33. betragtning hertil, at der

for at vurdere eventuel forsømmelse fra brugeren af betalingstjenester bør tages hensyn til alle omstændigheder, og at beviset for og graden af den påståede forsømmelse bør vurderes i henhold til national ret.

- 74 Blandt de betingelser, der er fastsat i artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, indgår imidlertid en »grov forsømmelse« fra betalernes side, dvs., således som generaladvokaten ligeledes har anført i punkt 65 i forslaget til afgørelse, en kvalificeret tilsidesættelse af en forpligtelse til at udvise omhu. Som det er fastslået i denne doms præmis 39, skal der endvidere tages hensyn til de omstændigheder, hvorunder betaleren befinder sig. Medmindre sidstnævnte har handlet svigagtigt, og med forbehold af en eventuel anvendelse af artikel 51, stk. 1, i direktiv 2007/64, kan den pågældende således ikke foreholdes ikke »straks« at have underrettet sin udbyder af betalingstjenester om, at vedkommende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion som følge af brug af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant instrument.
- 75 Artikel 61 i direktiv 2007/64 indeholder i øvrigt præciseringer med hensyn til omfanget af de tab, som betaleren i givet fald faktisk skal bære, bl.a. under de omstændigheder, der er nævnt i denne doms præmis 71.
- 76 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at når der er tale om en uautoriseret betalingstransaktion som følge af brug af et tabt, stjålet eller uretmæssigt tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant betalingsinstrument, og betaleren har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om denne transaktion inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen, fortaber denne betaler, medmindre denne har handlet svigagtigt, principielt kun sin ret til at opnå den faktiske tilbagebetaling af den nævnte transaktion, hvis betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse, der består i en kvalificeret tilsidesættelse af en forpligtelse til at udvise omhu, har været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om denne transaktion.

Det tredje spørgsmål

- 77 Den forelæggende ret har stillet sit tredje spørgsmål for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares således, at betaleren fortaber retten til at opnå tilbagebetaling af en transaktion, når den pågældende har været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at vedkommende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, selv om den pågældende har underrettet udbyderen herom inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen.
- 78 Selv om dette første spørgsmål i det væsentlige er blevet besvaret bekræftende, er dette svar, således som det fremgår af denne doms præmis 52-55, ikke desto mindre betinget af forskellige forhold, og navnlig, således som det fremgår af analysen af det andet spørgsmål, af den omstændighed, at en betaler, der, når den uautoriserede betalingstransaktion skyldes tab, tyveri, uretmæssig tilegnelse eller anden uautoriseret brug af betalingsinstrumentet, har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om den uautoriserede betalingstransaktion inden 13 måneder efter debiteringsdatoen – bortset fra de tilfælde, hvor vedkommende har udvist svigagtig adfærd – kun kan anses for at have været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, hvis forsinkelsen er forsætlig eller skyldes grov forsømmelse.

- 79 Det tilkommer i øvrigt den forelæggende ret at vurdere og kvalificere de faktiske omstændigheder, der er omhandlet i sagen for den, navnlig henset til de præciseringer, der er anført i denne doms præmis 73 og 74.
- 80 Det tredje spørgsmål skal derfor omformuleres for at tage hensyn til besvarelsen af det første og det andet spørgsmål.
- 81 Det skal således lægges til grund, at den forelæggende ret med det tredje spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at når der er tale om flere på hinanden følgende uautoriserede betalingstransaktioner som følge af brug af et tabt, stjålet eller uretmæssigt tilegnet betalingsinstrument eller anden uautoriseret brug af et sådant instrument, og når betaleren under overholdelse af fristen på 13 måneder fra debiteringsdatoen med forsæt eller ved grov forsømmelse til dels har været for længe om at give underretning herom til sin udbyder af betalingstjenester, fortaber denne betaler sin ret til tilbagebetaling af alle tab, der er opstået som følge af disse transaktioner.
- 82 Hvad i denne henseende angår ordlyden af disse bestemmelser skal det bemærkes, at ifølge artikel 60, stk. 1, i direktiv 2007/64 påhviler ansvaret for tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner principielt udbyderen af betalingstjenester. Ifølge direktivets artikel 61, stk. 2, hvis ordlyd allerede er gengivet i nærværende doms præmis 63, bærer betaleren imidlertid »alle« tab som følge af uautoriserede betalingstransaktioner, hvis disse tab bl.a. »skyldes« den omstændighed, at betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse ikke har opfyldt sin underretningspligt i henhold til dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), og i dette tilfælde finder det maksimale beløb på 150 EUR, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, ikke anvendelse.
- 83 Ordlyden af denne artikel 61, stk. 2, etablerer således en årsagsforbindelse mellem dels betalerens adfærd, dels de tab, som betaleren ikke kan opnå tilbagebetaling af.
- 84 Det fremgår desuden af besvarelsen af det andet præjudicielle spørgsmål, at spørgsmålet om, hvorvidt underretningen i henhold til artikel 58 i direktiv 2007/64 under omstændigheder som dem, der er omhandlet i nævnte artikel 61, stk. 2, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), skal anses for at være foretaget for sent, skal vurderes særskilt for hver enkelt transaktion.
- 85 Det følger heraf, at selv i tilfælde af uautoriserede betalingstransaktioner, der gennemføres gentagne gange over tid, og som alle er en følge af det samme tab, tyveri eller uberettiget brug af det pågældende betalingsinstrument, kan betaleren kun fortabe retten til at opnå tilbagebetaling af transaktioner, som betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse har været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om.
- 86 Denne ordlydsfortolkning understøttes ikke alene af den omstændighed, at artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64 er en undtagelsesbestemmelse til det princip, der er fastsat i direktivets artikel 60, stk. 1, og at den derfor skal fortolkes strengt, men ligeledes af den sammenhæng, hvori de bestemmelser, der er nævnt i denne doms præmis 81, indgår.
- 87 I henhold til artikel 61, stk. 4, bærer betaleren nemlig ikke nogen økonomiske følger af anvendelsen af et tabt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument efter den underretning, der er omhandlet i dette direktivs artikel 56, stk. 1, litra b), undtagen hvis betaleren har handlet svigagtigt. Endvidere fremgår det af stk. 5 i nævnte artikel 61, at hvis betalingstjenesteudbyderen ikke træffer egnede foranstaltninger til på alle tidspunkter at kunne

modtage underretning om tabte, stjålne eller uberettiget tilegnede betalingsinstrumenter som anført i artikel 57, stk. 1, litra c), hæfter betaleren ikke for de økonomiske følger af brug af betalingsinstrumentet, undtagen hvis betaleren har handlet svigagtigt. Disse to bestemmelser bekræfter, at betaleren ikke kan holdes ansvarlig for tab, som han ikke har kunnet undgå.

- 88 Den nævnte ordlydsfortolkning understøttes ligeledes af de formål, der forfølges med direktiv 2007/64. I denne henseende bemærkes, at kravet om en årsagsforbindelse mellem betalerens adfærd og de tab, som betaleren har lidt, og som denne ikke kan opnå tilbagebetaling af fra sin betalingstjenesteudbyder, er i overensstemmelse med den afvejning af betalingstjenestebrugernes og betalingstjenesteudbydernes respektive interesser, som EU-lovgiver har foretaget i dette direktiv. Ved at gøre brugeren af betalingstjenester ansvarlig tilskynder dette krav nemlig i overensstemmelse med 31. og 32. betragtning til det nævnte direktiv denne sidstnævnte til ikke unødigt at være for længe om at give udbyderen af betalingstjenester underretning om de uautoriserede betalingstransaktioner, som denne konstaterer. På samme måde tilskyndes udbyderen af betalingstjenester til at overholde de forpligtelser, der påhviler denne, for at denne bruger er i stand til at konstatere sådanne transaktioner.
- 89 Det pågældende krav gør det endvidere muligt at sikre den effektive virkning af såvel artikel 51, stk. 1, i direktiv 2007/64 som direktivets artikel 61, stk. 3. Det gør det nemlig for det første muligt for parterne, når brugeren af betalingstjenester ikke er en forbruger, bl.a. at beslutte, at direktivets artikel 61 ikke finder anvendelse eller aftale et andet tidsrum end det, der er fastsat i artikel 58, og således fastsætte en anden ansvarsfordeling, og som i givet fald giver en dårligere beskyttelse for de brugere af betalingstjenester, der ikke er forbrugere. For det andet bevarer det den mulighed, som nævnte direktivs artikel 61, stk. 3, giver medlemsstaterne for at vælge at begrænse betalerens ansvar som omhandlet i stk. 1 og 2 i denne artikel 61, når betaleren hverken har handlet svigagtigt eller forsætligt har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til samme direktivs artikel 56, navnlig, således som det fremgår af 34. betragtning hertil, med henblik på at opretholde de eksisterende niveauer for forbrugerbeskyttelse og fremme tilliden til sikker anvendelse af elektroniske betalingsinstrumenter.
- 90 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b), skal fortolkes således, at når der er tale om flere på hinanden følgende uautoriserede betalingstransaktioner som følge af brug af et tabt, stjålet eller uretmæssigt tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant betalingsinstrument, og når betaleren under overholdelse af fristen på 13 måneder efter debiteringsdatoerne med forsæt eller ved grov forsømmelse til dels har været for længe om at give underretning herom til sin udbyder af betalingstjenester, fortaber denne betaler principielt kun retten til at opnå tilbagebetaling af tab som følge af transaktioner, som den pågældende med forsæt eller ved grov forsømmelse har været for længe om at give sin udbyder af betalingstjenester underretning om.

Sagsomkostninger

- 91 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 58 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF

skal fortolkes således, at

brugeren af betalingstjenester principielt fortaber retten til at få tilbagebetalt en transaktion, hvis vedkommende ikke snarest muligt har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om, at den pågældende har konstateret en uautoriseret betalingstransaktion, selv om denne bruger har underrettet udbyderen herom inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen.

- 2) Artikel 58, artikel 60, stk. 1 og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivs artikel 56, stk. 1, litra b),

skal fortolkes således, at

når der er tale om en uautoriseret betalingstransaktion som følge af brug af et tabt, stjålet eller uretmæssigt tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant betalingsinstrument, og betaleren har underrettet sin udbyder af betalingstjenester om denne transaktion inden for 13 måneder efter debiteringsdatoen, fortaber denne betaler, medmindre denne har handlet svigagtigt, principielt kun sin ret til at opnå den faktiske tilbagebetaling af den nævnte transaktion, hvis betaleren med forsæt eller ved grov forsømmelse, der består i en kvalificeret tilsidesættelse af en forpligtelse til at udvise omhu, har været for længe om at underrette sin udbyder af betalingstjenester om denne transaktion.

- 3) Artikel 58, artikel 60, stk. 1, og artikel 61, stk. 2, i direktiv 2007/64, sammenholdt med direktivets artikel 56, stk. 1, litra b),

skal fortolkes således, at

når der er tale om flere på hinanden følgende uautoriserede betalingstransaktioner som følge af brug af et tabt, stjålet eller uretmæssigt tilegnet betalingsinstrument eller enhver uautoriseret brug af et sådant betalingsinstrument, og når betaleren, under overholdelse af fristen på 13 måneder efter debiteringsdatoerne med forsæt eller ved grov forsømmelse til dels har været for længe om at give underretning herom til sin udbyder af betalingstjenester, fortaber denne betaler principielt kun retten til at opnå tilbagebetaling af tab som følge af transaktioner, som den pågældende med forsæt eller ved grov forsømmelse har været for længe om at give sin udbyder af betalingstjenester underretning om.

Underskrifter